

İÇİNDEKİLER

4 ÖN YAZI

Emin Gürdamur, En Eski Ustamız: Acemilik, 4

7 FOTOĞRAF ÖYKÜ

Filistinli Çocuklar, 7

7 ÖYKÜ

Cihan Aktaş, Küçük Bir Özür, 8 / Tuba Dere, Veda Selamı, 15 / Süleyman Unutmaz, Kasıntı, 19 / Arif Semih Sulubulut, Dip Yarı'nın Yankısı, 23 / **Birgül Yangın Aslanoğlu**, Kara Delik, 34 / Muhammet Erdevir, Sözlükte Unutulan, 39 / Fatma Nur Uysal Pınar, Eylemsiz Kapı, 44 / Merve Yurtsever, Sanki... Kendine Sızıyor, 47 / **İbrahim Halil Çelik**, Değişmeye Direnmenin Utancıyla, 50 / Nagihan Şahin, Canım Yavrum, 56 / Rukiye Saran Aydın, Gelin, 57 / Rümeyza Oğuz, Müsemma, 63 / Esra Adalı, Ozan Yemişi, 67 / Ayşe Şahin, Boşluk, 70 / Gül Parlak, Kuyu, 73

75 KALDIĞI YERDEN

Naime Erkovan, Abdullah Kasay, Emrah Kanlıkama, Tatlı Can, 75

81 ÖYKÜDE MİMARİ

Handan Acar Yıldız, Öyküde Akustik, 81

83 DUYGU OKUMALARI

Hâle Sert, Sabahattin Ali'nin Öykülerinde Dolaşan Hınç, 83

87 FIRLATMA RAMPASI

Ali Necip Erdoğan, Red - Kabul Döngüsü, 87

90 DEFİNE ODASI

Serkan İnce, Yaşamamışlıkların Gölgesinde Bir Kırık Hayat: Şükûfe Nihal, 90

110 ENİKONU

Ali Necip Erdoğan, Öykünün Estetiği, 110

133 SÖYLEŞİ

Ercan Kesal'la Yazmak ve Yaşamak Üzerine, Konuşan: Rüveyda Durmaz Kılıç, 133

138 YAŞADIĞIM GİBİ

Mehmet Aycı, Bazı Şeyler Hasta Ediyor Beni, 138

140 ÜÇ ANAHTAR

Hakan Sarıpolat, 140

141 KURAM YORUM

Sıddık Yurtsever, Tek Başına Bir Ordu: Gassan Kenefâni, 141

144 YAZAR KAFA

Ayfer Tunç: "Çağdaş olsaydım Tanpınar'la çok iyi anlaşırđık sanırım.", Söyleşi: Rûveyda Durmaz Kılıç, 144

150 BAŞKA DÜNYALARIN ÖYKÜLERİ

William Saroyan, Amcası Başını Sirk Kaplanına Kaptıran Berber, Çev: Prof. Dr. Mine Yazıcı, 150

154 İLK KİTAP SÖYLEŞİSİ

Feyza Ay: "Yaşamıma sığdırabildiğim hisler, yaşantılar, hassasiyetler, metinlerimin işaret fişegi oluyor." Konuşan: Aslıhan Keleş Kurtođlu, 154

159 HECEÖYKÜ'DE İLKLER

Yasemin Bahar, Fısıldayan İpler, 159 / Şenay Eser, Pembegül'ün Gözleri, 162 / Fatih Selvi, Kavanoz Fenomeni, 166 / Bayram S. Taşkın, Fotoğraftaki, 171 / Anıl Topçu, Kara Yokuş, 178 / Ahmet Mithat Şahin, Mandal, 181

186 KİTAPLIK

Özge Korkmaz, Yakın Dönem Arap Öykücülüğüne Toplu Bir Bakış: *Arap Edebiyatı Öyküleri*, 186 / Rûmeysa Oğuz, Sıra Dışı Bir Sıradanlık: *Biz de Boş Adam Değiliz*, 189 / Hüseyin Ahmet Çelik, Zaman Dışı Konuşmalar: *Hayat Ağır, Ölüm Hafif*, 191 / Rukiye Saran Aydın, Postmodern Zamanlarda Hikâye Anlatıcılığı: *Pencereden Kuş Uçtu*, 193 / İlknur Gündoğan, Kontrollden Çıkış Öyküleri: *Kamikazeler El Ele Uçmaz*, 195 / Alin Tülay Özbek, Kendini Arayanların Hikâyesi: *Kafadaki Ağaçlar*, 197 / Ayşe Hicret Aydoğan, Onur Bütün'ün Mana Arayan Sorusu: *Anlatmaya Değer Bir Hikâyen Var mı?*, 199

EN ESKİ USTAMIZ: ACEMİLİK

İyi bir öykü bizi dünyadan soyutlar. Bazen merakımızdan bazen şüphelerimizden bazen karanlık yanımızdan tutup kendine çeker. Ezberlerimizi sarsar. Aklımızı acıtır. Kışkırtır. Uyandırır. Utandırır. Dış geçirir. İz bırakır. Yaralar. Sağaltır. Dönüştürür. Hikâyeye dâhil eder. Şayet bunlardan hiçbirini yapmıyorsa o metinde eksik bir şeyler var demektir. Eksiklikler çalışılarak telafi edilebilir ama bir yazar için telafisi imkânsız bir şey vardır: Olgunluk.

Pek söylenese de olgunluk, hayat karşısında alınan yenilgilerin bireyin davranışlarını, düşüncelerini ehlileştirmesidir. Mükemmeliyetçilik duygusu ise yazar için ölümcül bir takıttır. Kendisini mükemmel bir dilin ve kurmacanın şartlarına kopmaz iplerle bağlayanlar, sadece yazı melekelerini köreltmiş olmazlar, aynı zamanda kusurla birlikte gelecek yeniliğin, zindeliğin, toyluğun, gıcır gıcır heyecanın da su yoluna ket vurmuş olurlar. Kusursuzluk arzusu, sindirir, köreltir, pasifleştirir. Kusursuzluk, bütün gereklilikler yerine getirildiğinde bile orada hâlâ bir şeylerin eksik kaldığı hissini veren kusurdur.

Dünya edebiyat tarihinde yeni bir söyleyiş biçimi ortaya koyan her sanatçı, her akım; biraz kural tanımazlığı biraz muzırlığı biraz haytallığıyla bunu başarmıştır. Bugün kült eser olarak benimsediğimiz metinlerin tarihsel açıdan taşıdıkları avangart değeri hiçbir zaman gözden kaçırmamalıyız. Sanatçı bu noktada anlamsız bir inadı, gayesiz bir yıkıcılığı kendine rehber edinmez. O, sezgilerinin meydana getireceği yüksek sanatın yolunu; kuralların, standartların, çerçevelerin faşizminden korumakla yetinir; gerisi kendiliğinden serpilecektir. Ya da serpilmeyecektir. Sanatta hiçbir formülün, denklemin garantisi yoktur. Bu da bir gerçek.

Bir eserin bütün hatalardan arınmış, kusursuz mahiyeti onun tek kusuru olabilir. Yazarın muhayyilesini heyecandırmayan, korkutmayan, işkillendirmeyen, kışkırtmayan bir yazı deneyimi, her şeyden önce ortaya gerçek bir sanat

eseri konulmasına mâni olacaktır. Kusursuz bir yapıt kötü değildir ama Turgut Uyar'ın ifadesiyle “korkakça” ve “tatlıcadır”; korkaklık ise aslında bizi yazarken de yaşarken de kendi kendimizin tekrarı olmaya zorlayan zavallılığımızın sonucudur.

Büyük yapıtlar bir kusur olarak doğar. Kendi çağlarında yadırganır, hafife alınır, yerden yere vurulurlar. Zamanla klasikleşir, en beğenilen, en okunanlar arasına girerler. Burada sorabiliriz. Zamanla ne değişmiştir? Kitapların içindekiler değişmediğine göre geriye tek cevap kalıyor: İnsanlar yeniliklere, kusurlara alışır. Kitleler hâlinde hem de. Sonra bu alışkanlık klasikleşmeyi beraberinde getirir.

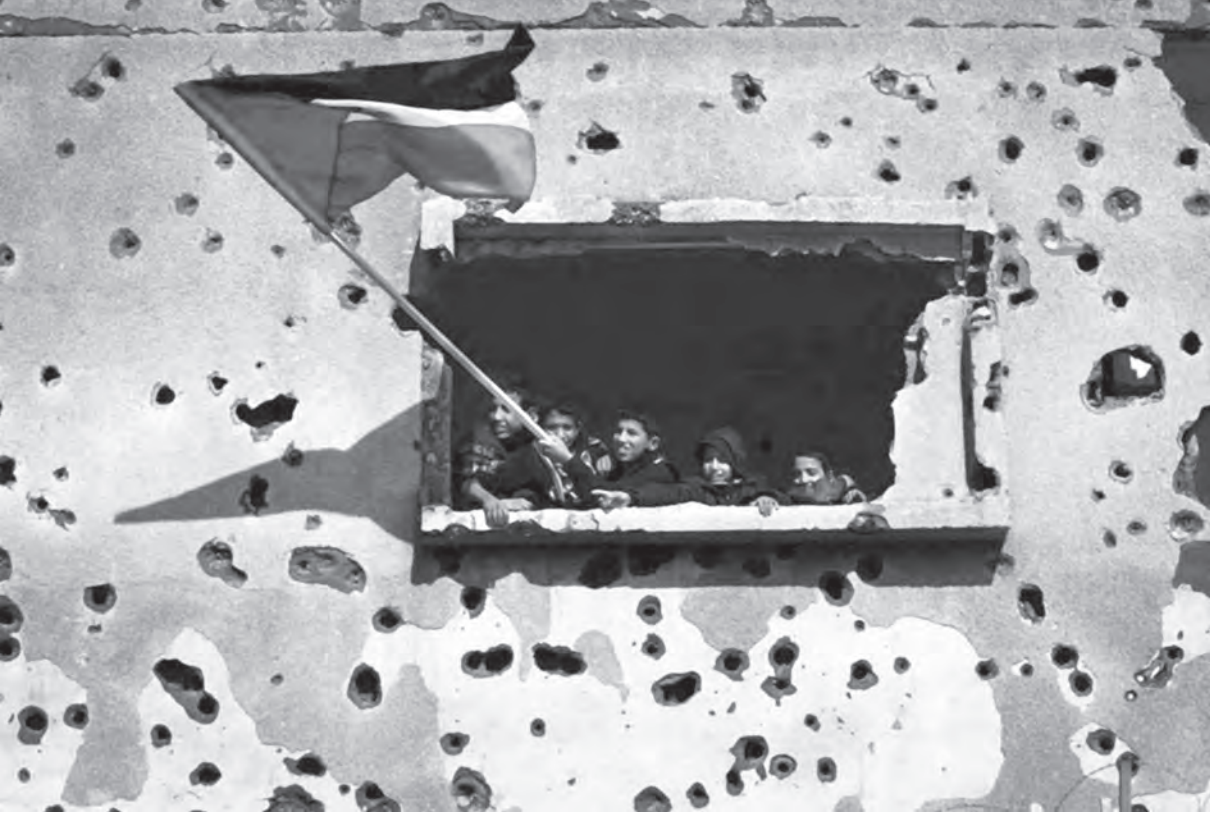
Bildik yerden anlatmak, bildik kalıplarla anlatmak bizi güvenli bir yerde tutar. Bu güvenli yerin övgüsü, alkışı, takdiri boldur. Genelde bir tekrarı çoğaltırlar. Bir üslubu, bir akımı, bir ustayı parlatırlar. Sanatçı bu hâliyle kendisinden önce inşa edilen bir sarayın müstemilatında ufak tefek ekleme çıkarmalar yapan taşeron durumuna düşer. Elbette mevcut bir sarayın restorasyonunda çalışmak hafife alınacak bir şey değildir; aksine “yazmış olmak için yazmak” gibi bir “vasatlığa” sürüklenen günümüz yazın hayatında bir şirazeye hizmet etmek, bir yoruma bağlı kalmak büsbütün anlamsız değildir. Fakat yeterli de değildir.

İnsanlar hikâyeleri aşına oldukları şekilde anlatanları beğenirler lakin bildiklerini altüst edenlere vurulurlar. Öykücü bu vuruşa mı talip olmalıdır? Sanmıyorum. Bir şeye talip olmak, elimize ayağımıza hızlıca görünmez prangaların geçirilmesi sonucunu doğuracaktır. Beğenilme arzusu tuzakların en acımasısıdır. Nice büyük sanatçı, beğenilme arzusu sebebiyle melekelerini yolun başında zayi eder, dünyaya gelme amacını gerçekleştirmeden bu dünyadan ayrılır. Beğenilme arzusu, büyük sanatın yanında, yöresinde kendine yer bulamaz. Bulamaması icap eder. Ama insanız neticede. Kalplerimiz var, hayatı duvarların ardında yaşamıyoruz. Sözlerden, imalardan, sitayişlerden, tarizlerden etkileniyoruz. Yazar yazdıktan sonra gayriihtiyari dışarıya kulak kabartır. Kuyuya bir taş atıp oradan öylece geçip giden hiçbir çocuk göremezsiniz. Bir süre durup kuyunun derinliklerinden gelecek sesi duymaya çalışmak en çocuksu hasletimiz olsa gerek. Yazar da yazdıklarının okurda karşılık bulup bulmadığına, attığı taşın kuyuda nasıl yankılandığına kulak kabartacaktır. Belki hiçbir zaman unutmamamız gereken şey bu merakın bir zaaf, zehirli bir zaaf olduğu gerçeğidir. Evet, bu ayıp bir şey değil ama zehirli bir davranıştır. Neden mi? Alkışlar, eleştiriler, bizim bir sonraki öykümüze gizliden gizliye hükmeder. Bu sinsi boyunduruk altına giren yazar için yüksek sanatın kapıları kapanır. Geriye güzel ama vasat metinler kalır.

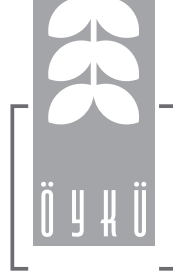
Bir yazar kalabalıktan, gürültüden nasıl kurtulur? Doğrusu bilmiyorum. Buna bir ecza olduğundan da emin değilim. Neticede cesaret öğrenilebilir bir duyguya benzemiyor. Dışarıdan gelen sesler, yazdıklarımıza verilen tepkiler, kolayca yok sayamayacağımız gürültülerdir. Gürültüler diyerek okuru hafıfsediğim sanılmasın. Ya da sanılsın. Okur, istediği esere kavuşabilmek için yok sayılması gereken bir muhataptır. Dışarıyı yok sayılmadığı müddetçe sanatçının heybesindeki deliliğin, yeniliğin, açılımın, içgüdüsel yönelimin ve özgür muhayyilenin birer tohum gibi ekileceği bahçelerin kapıları daima kapalı kalacak; her şeyin planlı, programlı bir şekilde inşa edildiği dört başı mamur kurmaca saraylarında dökülen terler sanatçının ömrünü lebalep dolduracak; okur da bu görkemli ve can sıkıcı sonuçlara katlanacaktır.

Ustalığı yeren, acemiliği göklere çıkararak bir yazıyı Turgut Uyar'ın "Efendimiz Acemilik" yazısındaki o muhteşem cümlelerle nihayetlendirmek yakışır: "Hâlbuki acemilik. Efendimiz acemilik. Bir taş alacaksınız. Yontmaya başlayacaksınız. Şekillenmeye yüz tutmuşken atacaksınız elinizden. Bir başka taş, bir başka daha. Sonunda bir yığın yarım yamalak biçimler bırakacaksınız. Belki başkaları sever tamamlar. Ama her taşa sarılırken gücünüz, aşkınız, korkunuz yenidir, tazedir. Başaramamak endişesinin zevkiyle çalışacaksınız."

Emin Gürdamur

FOTOĞRAFÖYKÜ Filistinli Çocuklar

CİHAN AKTAŞ

Küçük Bir Özür

İsmihan arabanın kapısını açar açmaz kızı tırmanıp anneannesinin kucığına yerleşti. O da oğlu kucığında oturmaya hazırlanıyordu ki çocuk açık kapıdan çıkmak için bir hamle yaptı. Şelaleye gideceğim, diyordu ağlamaklı bir sesle, kayık yüzdüreceğim orada.

Safiye'nin ödü kopmuştu, düşecekti az kalsın, dikkat etsene kızım, diye bağırdı. İsmihan homurdanarak oğlunu bağrına bastı. Araba hareket eder etmez de, sizler plana uymadığınız için her şey ters gidiyor, diye bas bas bağırılmaya başladı. Bu yaptığınız saygısızlık, herkes kendine göre takılıyor, planı sen yap der, sonra da ortada bırakırsınız; hepinizden özür bekliyorum. Amca Bey ön taraftan, afallamış hâlde, hoppa, bu nereden çıktı şimdi, diye tepki gösterdi. Geçişti-rilecek bir konu değil bu, tamam mı, dedi İsmihan ağlamaklı bir sesle. Çocuklar için oyun alanı olan bir yer peşindeydin günlerdir, gelmeyeceği hâlde yengemi bile aradım, yeri birlikte tespit ettik. Ne oldu? Çocuklarla beni masa başında bırakıp çıktınız. Neymiş, dönerciye gidilecekmiş.

Kızım büyütme istersen, çıkıyoruz biz, diye seslendim sana, nereden bileyim duymadığını, dedi babası ön taraftan.

O hengâmede kim kimi duyar ki? Kaldı ki ben çocukları yerleştirmeye çalışıyordum. Dönercide çocuk için yer var mı yok mu, araştırmışımıdır, değil mi? Yoktu efendim, yoktu. Bakın, saygısızlıktır bu, özür bekliyorum! Oh ne âlâ, hepiniz rahat rahat yiyip için, ben çocukların peşinde, koştur koştur yine...

Kızım, yağmur yağınca aksadı her şey, sonra da kafamız karıştı, dedi Safiye. Kastı yok kimsenin, niye olsun, büyütüp durma şu konuyu...

Büyüttüğüm filan yok tamam mı, zaten büyük. Ortalıkta yokuz, bir kişi bile

mi merak etmez, iki küçük çocuk var burada. Şelale kıyısında oynayacaklar diye heveslenmişlerdi, zorla çekip getirdim arabaya. Ne istiyorlar, üzülürler mi, düşünmediniz. Tutturmuşsunuz dönerci de dönerci...

Ses tonuna dikkat et, bağırma, karşında çocuk yok senin, dedi ön taraftan Amca Bey, soğuk bir sesle. Usulüyle istesen, özür de dilenir. Üslup her şeydir, haddini bileceksin. Tadı kaçtı bu işin. Eve dönüyoruz. Yolda da uğrar döner alırsız isteyene.

Nedir ya bu çıkışmalar, ortada bırakıldım diyorum, kimse bir şey söylemedi bana diyorum, siz ise bir özür dilememek için üzerime geliyorsunuz, diye tepki gösterdi İsmihan. Buz gibi bir sessizlik çöktü arabaya. Araba şelaleden uzaklaşmış, şehrin merkezine doğru yönelmişti. Bir özür ya, küçük bir özür, diye yükseldi sesi İsmihan'ın, ağlamaklı bir sesle plan hazırlarken gösterdiği titizliği anlatmaya başladı. Giderek anlaşılmaz oldu sözleri.

Arabadaki sessizlik uzayıp gidince ön taraftan babası, bir öncekine göre bir hayli sert bir dille azarladı onu: Amcan haklı, üslup her şeydir. Yahu geldik geleli bizi her yere taşıyor, gece gündüz, çağırdığında koşup geliyor, neyin özrünü bekliyorsun? Keskin sirke küpüne zarar verir kızım, kimseye değil kendine edersin.

Ya yapmayın, uzatmayın artık, dedi Safiye. Çocuklar şelaleyi istiyor madem, döneelim.

Geçti artık, dönerciye uğrayıp eve gideceğiz, dedi Amca Bey.

İsmihan oğluna sıkı sıkı sarılıp cama yanaştı, dışarıya dikti gözlerini. Bahçe duvarları hanımeli sarmaşıkları, denizlikleri karanfil saksılarıyla kaplı, çatıları kırmızı kiremitle örtülü evlerin önünden geçiyorlardı. Geri kalan ömrümü bu evlerden birinde yaşasaydım, diye hayal etti Safiye. İstanbul'un rutubetli sıcağından bunalmıştı, burada ise türlü türlü meyveleri olgunlaştıran kuru sıcakla geçinmenin yolunu bulabilirdi insan. Zaman duruldukça zihnini kemiren bir şeyleri eksik bıraktığı hissi yatışırdı. Bu defa gergin, gürültülü bir akış içinde geçiyordu günler. Tatilde değil de temalı bir kampta gibiydiler, İsmihan'ın birçok şey sığdırma telaşı yüzünden diken üstünde geçiyordu günler. O, bu yolculuğu yaşlıları kendi eleştirileri doğrultusunda eğittiği bir atölye sayarmış gibi davranıyordu. Zorda kalınca hemen de yaşlılığa sığınırınız, yahu Halil İnalıcık kitaplarının çoğunu yetmişinden sonra yazmış, adamın yetmiş iki kitabı var, diyerek, yaşlıların hâl ve hareketlerini sorguluyordu.

Eve girer girmez, çocuklarını teyzesine bırakıp yatak odasına çekildi. Ötekiler terasın yağmurdan etkilenmeyen köşesinde masanın etrafına toplanmışlardı. Oğlan dedesinin yanına oturmuş döke saça dönerli sandviç yerken kız Safiye'nin

kucağında, somurtuk bir vaziyette, babamı istiyorum, ben babama gideceğim, deyip duruyordu. Amca Bey hızlı yerdı hep, erkenden bitirdi yemeğini. Oğlanı yanına çağırıp “Ali Baba ile Kırk Haramiler”i anlatmaya koyuldu. Bir ara kardeşine, ben de çok sert konuştum, biraz ağır oldu, dediğini duydu Safiye.

O da, pek bir şey anlamadım ben olanlardan, midem ağrıyordu, ılık su peşinde koştum, oldubittiye geldi her şey sanki ama sen de aşırı tepki verdin amcana, dedi yumuşak bir dille kızına daha sonra. Amca Bey çıktıktan birkaç dakika sonra mutfak kapısı önünde karşılaşmışlardı. İçi ezildi Safiye’nin, onu öyle bir çatışmanın anlaşmazlığı içinde yalnızlaşmış gördüğünde her şeyi göze alıp, yavrum, prensesim, diye sarılmaya çalıştı. Kollarından sıyrıldı o hemen, ters bir sesle, ben prenses filan değilim, dedi. Hor görür gibi bir bakış fırlattıktan sonra da, mıy mıy mıy mıy, hep netlikten uzaktır konuşmaların, diye başlayıp onu sorguladı: Çocuklar şelaleyi sevdi mademmiş... Mademi filan yok, niye sevmesin çocuklar şelaleyi, hangi çocuk sevmez ki... Duruma göre üç beş laf etmek değil anneanelik. Bir kere de net ol, bir kere de ilgilen etrafta olup bitenle. Neymiş, ılık su peşinde koşuyormuş! Babama söylersin, bana söylersin. Gelmişsin kaç yaşına, bırak şu kurban psikolojisini artık!

Öfkeden kelimeleri birbirine karışmaya başlamıştı. Çocuksu gözleri binyılların hesabını çıkarırmış gibi yanıp tutuşuyordu. Suçüstü yakalanmış gibi dudakları titremeye başladı Safiye’nin de; olup bitenlerin farkında olmamak, tek bir olayla sınırlı kalmayan bir suçuydu. Mıymıntı bir ihtiyardı kızının gözünde ve bunu yeni öğreniyordu. Neler de biriktirmişti içinde öyle! Sahi, şu kurban konusu nereden çıkmıştı? Ne demek istiyordu? Kendine kusur bulmakta üstüne yoktu normalde, suçu üzerine almaya da hazırды, yine de dayanamadı olup bitenlerin asli sorumlusu gibi öne çıkarılmaya. Gözleri dolu dolu, tamam, hatam var ama her şeyin suçlusı olmayı da kabul edemem, dedi. Hatta, durumu anlayınca geri dönmeyi teklif ettim.

Amca Bey bana terbiye dersi verirken ağzını açamazdın ama, değil mi... Torunların ortalıkta yok, bir gidip bakayım da demezsin.

İyi de kızım, bir girelim dediler, bir ayrılalım diye tutturdular, karıştı kafam. Koskoca adam, günlerdir götürmediği yer kalmadı, yazlık evlerini de bize açtılar... Ne bileyim...

Sizi el üstünde tutuyor tabii, ama küçük çocukları olan bir tek benim. O lokantayı bulan da benim, hepimiz de tek tek onayladınız. Kıymetli kayınbiraderin de onay vermişti ama sonra ne oldu bilmem. Hiçbir şeyi açık konuşmazsınız ki...

Hani, bu konuda haksız sayılmazdı, fakat kendisi de dan dan konuşuyordu, kıra döke, gözlerinden alevler saça saça. Hem de, olağan ortamlarında değillerdi ki, herkes biraz ihmalkâr, biraz savruktu. Her yaştan insanın bulunduğu kalabalık bir grupla gitmişlerdi şelaleye. Amca Bey, şehre gelen misafirlerini başlık bir mevkideki yazlık evinde ağırlar, arabasıyla da getirir götürürdü her yere. Bunun verdiği bir yorgunlukla olmalı, misafir grubu şelale kıyısında bırakıp şekerleme yapmak için konforlu arabasına koşmuştu. Yüksek bir bürokratken emekli olup bir zamanlar görev yaptığı bu asude şehre yerleşmişti. Eşin dostun gözüne çarpmak istememiş olabilirdi. Anlaşılan bürokratik incelikleri göz ardı eden ilişkiler kuramıyordu insanlarla. Gelen hemen şelaleye gitmek istiyordu, ikide bir şelalenin laubali iklimine girmekten hoşlanmıyor olacaktı zahir... Millet üstüne varınca da alkol servisini öne sürmüştü. Oysa bildiği bir yerdi, yeni mi fark etmişti mekânın alkollü olduğunu? Yakın tarihlerde öylesine uğradığı bir masanın sosyal medyada paylaşılan fotoğrafı yüzünden lafa söze maruz kalmıştı, bu yüzden de dikkatli davranıyordu herhâlde. Bu konuda bir yanılmaca olduğunu öne sürdü İsmihan, internette kontrol etmişti, o lokantada alkol servisi filan yapılmıyordu. Bir sürü mekân var orada, karıştırmasına şaşırımmam, dedi Safiye, kızının hışmından çekinircesine, usulca. Baktı ki o duymamış gibi yapıyor, sesini yükseltti: Hem de kalabalığımız, herkes bir yere dağılıyor, biri duyuyor, diğeri duymuyor.

Ayrıca, kimisi erken çıkmak istemiyordu, kimisi öğle uykusuna yatmadan yeni bir program kaldıramıyordu. On kişi bir yere gidecekse, Amca Bey bir de taksi tutup getiriyordu yanı sıra, böyle ince düşünceli bir adamdı.

Kız kardeşi Necmiye, kendime kahve yapacağım, içen var mı, diye sorarak mutfağa daldı balkon kapısından.

Siz kardeşler de hep çayla kahveyle kapatırsınız sorunları, dedi İsmihan manidar bir sesle. Sorun örtbas edince yok olurmuş gibi...

Ne alakası var, diye itiraz etti teyzesi, olağan hayatımızda değiliz ki, eve yabancıyız, şehre yabancıyız, terslikler olacak, hoş göreceğiz birbirimizi.

İfrit oluyorum şu hoşgörü sözüne, diye tepki gösterdi yeğeni bu kez, kendi sorunlarıyla yüzleşemeyen insanın bahanesidir bu...

Of kızım ya, öküzün altında buzağı arayıp duruyorsun, bırak, bu yolculuğa en çok sen istedin diye çıktık. Keşke gitmeseymişiz şelaleye, menemen yapar yerdik bir güzel.

Teyzeciğim, tadınızı kaçırıyorum, özür dilerim ama ben çocuklarla baş başa kalacağımı bilseydim, gelmezdim zaten. Safım ben saf, birbirini özlemişlerdir

diye kardeşleri bir araya getireyim, çocuklarım akrabalarını tanısınlar, diye planlar yaptım.

“Teyzeciğim” derken sesindeki sıcaklık içine oturdu Safiye’nin. Arabada sesler yükselirken Necmiye apaçık sessiz kalmıştı, çekebilene yükleniyordu kızı doğrusu. Her ayrıntısını her biriyle konuşmuştu planın, doğru, fakat ayrı şehirlerden gelmişlerdi buraya her biri, bunun verdiği bir uyumsuzluk oluyordu ister istemez. Sorgulamayı sürdürüyordu: Günlerdir konuşmuyorlar mıydı bunu, hani çocuklara birlikte bakacaklardı da o biraz rahat nefes alacaktı! Davet edildikleri bahçelerde çocuk peşinde koşmaktan ağız tadıyla bir bardak semaver çayı olsun içememişti.

Dayanamadı, yine konuştu Safiye. Her yaştan insanın bulunduğu bir grupta, bir plana sonuna kadar sadık kalmak nasıl mümkün olabilirdi ki?.. Cümlesi bu kadar düzgün değildi ama ifade ettiğini sanıyordu. Mesela, dedi, bana göre amcan yorgundu, o yüzden alelacele arabasına koşmak istedi, başkalarını çağırmadı, diğerleri peşinden gittiler, hepimiz gittik. Bu arada, bakın, akşam çaya gelecekle, Yenge Hanım’ın yanında şu saçma sapan dedikoduları konu etmeyin.

İsmihan bir kaşı havada sözünü kesti: Gerçek dışıysa, niye oraya gelirdi ki bahis zaten ve kim ağzından niye kaçırırdı ki...

Onu ben bilemem. Hani, olur da biri patavatsızlık yaparsa, aramızda konuşup durduğumuz sanılmasın.

E, zaten konuşmuyor muyuz?

Of kızım ya, tamam tamam, sen haklısın, mükemmelsin, her şeyi de tek tek anlat yengene, oldu mu?

Ne alaka, sen hep tutarlılık ararsın ya insanlarda, ben de arıyorum işte!

Sana çok yükleniyor, geri dönelim demişsin oysa, eniştem anlattı, dedi, şelale gezisinde bulunmayan Necmiye. İsmihan, oğlu tuvaletten seslenince, telaşla ayrılmıştı yanlarından.

Çok şey bekliyordu bu tatilden. Ben de yer değişikliğine gelemiyorum pek.

Zaten geç çıkmıştınız, hiç gitmeseymişsiniz keşke...

Plan yaptı ya ince ince, ille gidilmeli.

Plan ne ya Allah aşkına, devlet memuru muyuz biz... Tatildeyiz yani.

Tam zamanında hazırlanmıştı aslında, yağmur bastırdı.

Önce sis çöküp kapatmıştı sıradağları. İçlerinden en görkemli olanı -azıcık sağ tarafa düşen- tepesinden birbiri ardı sıra bulut püskürtüyor, sonra onları peş peşe bağrına basıyordu. Sonra, sağda yukarıda dağın en zirvesindeki bir kanaldan ışıklı bir bulut saçıldı göğe doğru ve güneşin önündeki karartıyı uzaklara itti.

Bulutlar beyaz pamuk topakları hâlinde sıkışarak masmavi bir ırmağa dönüştüler. Açılan pencerelerden toprağın buğusu doldu eve. Hiç yüksek katlı bina yoktu arada, kırmızı çatılar, bacalar dağınık bir şekilde serpiştirilmişti etrafa. Dağ bulut topakları üfürmeyi sürdürürken hızlandı birden, kucağında tuttuğu kara bulutları arka arkaya başından aşırıp atmaya girişti. Böylelikle çıkabildiler. Hedefleri şelale tarafıydı. Gerçi Safiye, mangalda tavuk konusuna en başından mesafesini belirtmişti. Sosuna ne katıyorlarsa, kabarıyordu bütün cildi. Kızı bunu bile bile, orada çocuklar için oyun alanı var diye ısrarcı davranınca da üstelememiş, çantasına biraz kuru yemişle galeta koymuştu. Şelalenin akışına ve etrafa saçılan su zerreciklerindeki eleğimsağmaya da dalınca lokantanın önündeki tereddütlü giriş çıkışları gecikerek fark etmişti. Neler olduğunu bilmeden binmişti arabaya, sonra da kızını içine düştüğü zor durumdan kurtarmak için, geri dönelim bari, çocuklar sevdi orayı madem, demişti.

Benliğine sinmiş olan her an bir hata işleme endişesi ve bunun yol açtığı suçlanmaya maruz kalma paniği, nerede ne zaman karşısına çıkacağını bilemediği o karanlık kuyu, daha sonra evde kızının ona sarf ettiği “kurban” sıfatıyla belirmişti önünde. Üzerine yıllardır kafa yorarmış gibi birkaç kelimeyle yüzüne savurmuştu İsmihan onunla ilgili yargılarını. Kurban olduğu için suçlu, suçlu olduğu için kurbandı. Evet ama, hiç mi görmüyordu çaba gösterdiğini?

Apar topar döndüler eve, sonra da mutfaktaki o konuşma gerçekleşti. Mıymıy mıy... İsmihan'ın, gece gündüz yanında olamadı diye biriktirdiği öfkesi, yolculuk kalabalığı içinde patlak vermişti. Arka arkaya doğumlarla evine kapanmıştı dört yıldır. Bu dört yıl içinde çok değişti memleket, salgın gördü, krizler gördü. İşiyile bağını korumak için çabalamış ama başaramamıştı, bunu da annesinin her an yanında olmayışına yoruyordu anlaşılan. Neden hükümrân, tuttuğunu koparan kadınlardan değilim veya gücümü olur olmaz işlere mi harcıyorum, diye bir kez daha sordu kendine Safiye. Ben destek olsaydım çalışmaya ara vermezdi, öyle sanıyor. Suçluluk psikolojisiyle yettiğim kanısına varmış, benden de duymuş olabilir, oldum olası kendimi asıl yapılması gerekenin uzağında, bir yanlışlığın içinde hissetmeye açığım.

Geri kalan günlerde, İsmihan'ın her sabah buzdolabın üzerine tutturduğu plana uygun davranmaya uğraşsalar da her şey kör topal ilerledi sanki. Huysuzlukla kaprisle ilgisi yoktu sergilenen uyumsuzlukların. Konforlu alanının dışına çıkan insan, hazırlıklı olduğuna inandığı konularda bile yeni bir açıdan tanıyor du kendini. Herkes değilse de hemen hepsi, daha çok da ana-kız birbirinden utanıyor, bu da alınganlıkları çoğaltıyordu.

Bir vazifeyi yerine getirir gibi birkaç yere daha gittiler. Amca Bey sabah akşam uğramayı ihmal etmiyor, ama İsmihan orada yokmuş gibi davranıyordu. İsmihan da başı havada dolaşır dursa da şen şakrak değildi. Yine de daha önce teyzesine vadettiği film gösterimini düzenlemekten geri durmadı. Teyzesinin en sevdiği filmi *Sevmek Zamanı*. Kim ne anladı, aslında ne olmalıydı sonu, konuşmalar aralık kapıdan yer yer Safiye'nin kulağına geliyordu. Uzak bir gelecekte torunlarının ellerinde dolaşan bir fotoğrafa dönüşeceği günleri hayal ediyordu güçlülükle. Kocasıyla yürüyüşlere çıkıp içini döküyor; onun tavsiyesine uyup kızına şefkatle yaklaşmanın fırsatını kolluyordu.

İsmihan'ın da, burnundan kıl aldırılmaz hâllerine rağmen içi rahat değilmiş. Dönüş için hazırlanırken odasına girdi çekingen adımlarla, gelip yanına oturdu, sarıldı, omzuna başını koydu. Orada, yaşadığım şey karşısında önce sen beni anlardın, bunu beklemiştim, o anlarda tarafsızlık da bir taraf tutmaydı bana göre, dedi. Öfkeme yenilip sana haksızlık ettim.

Oluyor böyle şeyler kızım. Yabancı ortam... Ben de kendimi sorguluyorum kaç gündür. Güçsüzlüğüm yüzünden benden uzaklaştığımı, benden... nefret ettiğini düşünmeye başladım.

Nefret mi, mümkün mü hiç? Güçlü olmanı isterim elbette, bir bakıma güçlüsün de, ama doğru değil söylediğin, nefret etmiyorum senden. Tersine, bazen öyle dünyadan habersiz görünüyorsun ki, üçüncü çocuğum gibi sarıp sarmalamak istiyorum seni. Çocuk yanımla buna direndim belki, bilmiyorum, belki yetişkin olmaya gücüm yetmiyor benim de, neyse işte, o sırada yapayalnız bırakılmış hissettim kendimi birden.

Köşedeki bavula göz attı. Ufak tefek birkaç eşya kalmıştı yerleşecek. Yer varsa çocukların ufak tefeğini koyabilir miyim, diye sordu. Amca Bey havaalanında görünmek istemiyordu madem, kendisi taksi çağıracaktı. Dün akşam yolculamaya gelmişlerdi Yenge Hanım'la. İsmihan salona gelip yengesine sarılmış ama onunla konuşmamıştı.

Olur, dedi Safiye, getir, yer var. Aklına geldi. Amca Bey'i aramayacak mıydı veda için?

Bir süre sessiz kaldı İsmihan, sonra, zor duyulur bir sesle, İstanbul'a gidince ararım, dedi. Planlamıştı yani. Zaman mesafesi gerekiyordu cümlelerin yerli yerince kurulup doğru anlaşılması için. Uzun bir konuşma, uygun bir zaman gerekirdi. Eve varıp da çocukları kocasına teslim ettikten sonra arayacaktı ki kafası karışmadan ifade edebilsin meramını.

TUBA DERE

Veda Selamı

Toplanın, dedi içlerinden ömrü en uzun, yaşı en büyük olan. Bugün yolcuyuz. Nereye, diye sordu çocuklar. Önce güneye en sıcak şehre gideceğiz, oradan güneydeki başka ülkelere. İlk defa bu yolculuğa çıkacak olanlar şaşkınlık içinde neler olduğunu anlamaya çalıştılar. Yolun heyecanı, doğdukları ağaçları terk etmenin hüznünü bastırıyordu. Yolculuğu defalarca tekrar etmiş olanların gözlerinde bile fark edilir bir sevinç vardı. Çünkü aynı yolculuğa defalarca çıkılsa, gidilen yol aynı olsa da hiçbir yolculuk asla bir öncekine benzemezdi. Aralarında durakları, kuytu ormanları, sessiz parkları, yol sapaklarını, rüzgârın pek çetinini, yağmurun en şiddetlisini bilen, gözleri keskin, bakışları derin bilgeler vardı. Onların gençlerinki kadar güçlü kanatları, dinç bedenleri olmasa da kafilenin başında ve sonunda yer alıp kılavuzluk etmeleri gerekiyordu. Zira zihin ve bedenleri yolla sınanmıştı. Zaten yolculuğun getireceği tazelik en ihtiyar olanı bile gençleştirecek, ölmek üzere olanı diriltecekti.

Güneye daha güneye giderken düştü yolları bir şehre.

Şşştt, geldiler, dedi ihtiyar kadın, parmağını yavaşça dudaklarına götürüp görebilecekmiş gibi pencereden dışarı bakarak. Mevsim ılıman gitti ya, bu yıl bir hafta kadar geciktiler. Bahçedeki süs eriğine dikkatle bak. Gözlerim görmüyor ama kulaklarım seslerini gayet iyi işitiyor. Önce anlamayan gözlerle baktı ona genç kız. Sonra, eveet duydum, dedi kirpiklerini kırıştıtararak hatta birini gördüm işte. Heyecan tatlı bir sis dalgası gibi yayıldı etrafa, genç kızı da yaşlı kadını da içine aldı.

Sitenin kızıl yapraklı süs erikleri, istilacı aylantusları ve ihtişamlı sedirleri dalları arasında bir grup misafiri ağırılıyordu bu günlerde. Dökülmeye yüz tutmuş kızıl, sarı yapraklar misafirlerinin hatırına son bir sarılışla tutundular ağaç-

ların gövdesine. Sabah güneş tepede yükselirken bahçede arıyalar, resitaller gırla gidiyordu. Kimi yürük semai şakıyor, kimi allegro söylüyordu; kimi sopranoydu kimi alto. Sıvacı, bülbül, öter ardıç, baştankara, çıvgın, ak ya da sarı kuyruksallayan yahut mukallit olabilirlerdi. Çok hızlı hareket edip küçücük gövdelerini yaprakların arasına sakladıkları için onları göremiyordu genç kız ama serçe ve saksığan sesleri arasına sıkıştırdıkları nağmelerini ayırt edebiliyordu. Bak bak, diyordu yaşlı kadın ara sıra. İştittin mi şimdi inici bir buselik okudular ya da kürdilihicazkâr şakıdı bu ardıç.

Şehrin mekanik seslerinden, motor gürültüsünden biraz uzak kalıyordu

site. Genç kız o küçücük gövdeli kuşların minik kanatlarıyla Avrupa'dan Afrika'ya göç ederken şehrin ağaçlarında bir süreliğine misafir olduklarını öğreneli birkaç yıl oldu. Bu güzel seslerin sahiplerini neden hiç görmeye çalışmadı ki bunca yıl? Sadece bir kuş cıvıltısı olarak dinledi onları. Yazık! Rengârenk tüyleri, tepelikleri, kanatları, kuyruklarıyla hepsi nasıl da görülmeye değermiş meğer. Şimdilerde sosyal medyanın ünlü kuş gözlemcilerini takip ediyor, hesaplarında kızı hayran bırakan ve hayrete düşüren fotoğraflar paylaşıyorlar. Yine aynı gözlemciler herkesi evlerine kapatan salgın döneminde göçmen kuşların şehre geldiklerini haber verdiler. Gürültü azalınca merkezdeki park ve bahçeleri güvenli bulduklarından bahsettiler de herkes şimdiye dek şuursuzca işittiği kuş seslerine dikkat kesildi. Kelebek ve arıların çiçeklere taş çıkaran güzelliklerini görme, bahar ve güz etkinliklerini izleme fırsatı buldu bu sayede insanlar.

İki bahardan ilkbaharın baharlığı meşhur olsa da genç kızın fikrince sonbahar ilkinden bir adım önde. Zira tabiat, eşi menendi olmayan entarilerini o vakit giyinir, odunsu kokular sürünür, lahuri şallara bürünür. Hele bir de hava uzun süre ılık giderse değmesin kimse keyfine. Işığın geliş yönü aynı ağacın üzerinde bile farklı renkte yapraklar ve ünlü resamlara taş çıkaracak tablolar oluşturur. Kızıl rengin türlü tonlarına bürünür sarmaşıklar, yazın tadı kaçan sardunyalı,

Çizer: Burak Gün